

บทเรียนพระอภิธรรมทางไปรษณีย์

ชุดที่ ๕ ตอนที่ ๒

รูปปรมาตถ์

นักศึกษาได้ศึกษาเรื่องรูปโดยนัยที่ ๑ และ นัยที่ ๒ จากบทเรียนชุดที่แล้ว สำหรับบทเรียนชุดนี้จะศึกษาส่วนที่เหลืออีก ๓ นัย คือ รูปสมุฏฐานนัย รูปกลาปนัย รูปปวัตติกมณัย เมื่อจบเรื่องรูปก็ศึกษาเรื่องนิพพานปรมาตถ์ต่อไป

นัยที่ ๓

รูปสมุฏฐานนัย

แสดงเหตุเกิดแห่งรูป

รูปร่างกายของคน สัตว์ เทวดา หรือ รูปพรหม นั้นล้วนแต่เกิดและยังมีชีวิตดำรงอยู่ได้ก็มาจากเหตุ ๔ ประการ คือ กรรม จิต อุตุ และอาหาร หรือที่เรียกว่า เกิดมาจากสมุฏฐาน ๔

กรรม คือ เจตนาในการทำกุศล และ อกุศลต่างๆ ที่ได้สั่งสมไว้แล้ว เมื่อกรรมทั้งหลายสำเร็จลง เจตนาในการกระทำกรรมนั้นจะทำหน้าที่ส่งผลให้สิ่งมีชีวิตทั้งหลายเกิดขึ้นในภูมิต่าง ๆ เป็นคน สัตว์ เทวดา พรหม ได้ ดังนั้น กรรมที่เป็นสมุฏฐานในเกิดรูป ก็ได้แก่เจตนา ๒๕ คือ

- เจตนาในอกุศลจิต ๑๒
- เจตนาในมหากุศลจิต ๘
- เจตนาในรูปาวจรกุศลจิต ๕

เจตนาทั้ง ๒๕ นี้ ย่อมทำให้รูปที่มีกรรมเป็นสมุฏฐานเกิดขึ้นได้ นับตั้งแต่อุปปาทขณะของปฏิสนธิจิตเป็นต้นไป (หนึ่งขณะจิตมี ๓ อนุขณะเล็ก คืออุปปาทะ(เกิด) ฐิติ(ตั้งอยู่) ภังคะ(ดับ) รูปที่เกิดจากกรรมเกิดขึ้นได้ตั้งแต่อนุขณะแรกของปฏิสนธิจิต (ส่วนเจตนาในอรุปรวจรกุศลจิต จะส่งผลโดย นามปฏิสนธิในอรุปรภูมิ ๔)

รูปที่เกิดจากกรรม เรียกว่า กรรมรูป (อ่านว่า กัม-มะ-ชะ-รูป) มี ๑๘ รูป คือ ปสาทรูป ๕
ถาวรรูป ๒ หทยรูป ๑ ชีวิตรูป ๑ ปริจเฉทรูป ๑ อวินิพโภครูป ๘

จิต

การที่รูปจะแสดงกิริยาอาการต่าง ๆ ได้ก็เพราะมีจิต เช่น จิตคิดจะทำกุศล จิตนี้ก็ทำให้วาโยธาตุนั้นมีกำลังทำให้ร่างกายนี้เคลื่อนไป เดินไปทำกุศลได้ หรือที่เป็นอกุศล คิดจะฆ่าสัตว์ วาโยธาตุที่เกิดจากจิตก็จะทำให้กายนี้ไปทำอกุศล จิตที่ทำให้รูปทำการงานต่าง ๆ มี ๗๕ ดวง คือ จิต ๗๕ ดวง (เว้นทวิปัญญาวิมุตตญาณ ๑๐ และ อรุปรวจรวิบากจิต ๔) นักศึกษาควรอ่านบทเรียนเพิ่มเติมในชุดที่ ๓ เรื่องจิต และ นำภาพจิตจากชุดที่ ๓ ประกอบ

รูปที่เกิดจากจิต เรียกว่า จิตตรูป มี ๑๕ คือ วิมุตตจิตรูป ๒ สัททรูป ๑ ปริจเฉทรูป ๑
วิการรูป ๓ อวินิพโภครูป ๘

อตุ

หมายถึง อุนหภูมิ คือ ความร้อน ความเย็น ที่มีอยู่ในร่างกายของสัตว์ทั้งหลายและ ในสิ่งไม่มีชีวิต แม้ออนตาย อตุก็ยังคงอยู่ในซากศพต่อไปจนกว่าจะสลายหมดไปเองตามธรรมชาติ

รูปที่เกิดจากอตุ เรียกว่า อตุรูป มี ๑๓ คือ สัททรูป ๑ ปริจเฉทรูป ๑
วิการรูป ๓ อวินิพโภครูป ๘

อาหาร

หมายถึง โอลาในอาหาร (หรือปัจจุบันเรียกว่าสารอาหาร) อาหารที่ได้รับประทานแล้วเมื่อไฟธาตุทำการย่อยแล้ว จะเป็นโอลาหรือสารอาหารไปหล่อเลี้ยงร่างกาย อาหารที่บริโภคไปคราวหนึ่งสามารถจะอุดหนุนให้ร่างกายนี้อยู่ได้ถึง ๗ วัน แต่ถ้าเป็นโอลาที่เป็นทิพย์ย่อมอุดหนุนร่างกายได้ ๑ หรือ ๒ เดือน และในอาหารที่แม่บริโภคแล้วก็ยังส่งไปให้ถึงทารกในครรภ์ให้รูปของทารกนั้นดำรงอยู่ได้

รูปที่เกิดจากอาหาร เรียกว่า อาหารรูป มี ๑๒ คือ ปริจเฉทรูป ๑
วิการรูป ๓ อวินิพโภครูป ๘

เฉพาะรูปที่เกิดจากจิตเป็นสมุฏฐาน มีรายละเอียดเพิ่มเติมดังนี้
รูปที่เกิดจากจิตยังมีอีก ๗ อย่าง คือ

๑. จิตตชรูปสามัญ
๒. จิตตชรูปหัวเราะ
๓. จิตตชรูปร้องไห้
๔. จิตตชรูปเคลื่อนไหว
๕. จิตตชรูปในการพูด
๖. จิตตชรูปที่เป็นอริยาบถน้อยใหญ่
๗. จิตตชรูปที่เกี่ยวกับอริยาบถใหญ่ตั้งมั่น

๑ . **จิตตชรูปสามัญ** หมายถึง รูปที่เป็นไปตามปกติธรรมดาของร่างกาย เช่น การหายใจ การเต้นของหัวใจ เป็นต้น จิตตชรูปสามัญนี้เกิดได้จากจิตที่เป็นอกุศลก็ได้ เกิดจากกามาวจรโสภณจิต เกิดจากอเหตุกจิต เกิดจากมหัคคตจิต เกิดจากโลกุตตรจิตก็ได้ เช่น ลมหายใจเข้าออกตามปกติที่ไม่ได้มีการเจริญวิปัสสนาก็อาจจะเป็นจิตตชรูปที่เกิดจากอกุศล แต่ถ้าพิจารณาลมหายใจเข้าออกโดยความเป็นวิปัสสนาจิตตชรูปนี้ก็เกิดจากกุศลได้

จิตตชรูปสามัญเกิดจากจิต ๗๕ ดวงคือ

๑. อกุศลจิต ๑๒
๒. อเหตุกจิต ๘(เว้นทวิปัญจวิญญาณจิต ๑๐)
๓. กามาวจรโสภณจิต ๒๔
๔. มหัคคตจิต ๒๓(เว้นอรูปาวจรวิบาก ๔)
๕. โลกุตตรจิต ๘

๒. **จิตตชรูปหัวเราะ** หมายถึง จิตตชรูปที่ทำให้เกิดการยิ้ม เกิดการหัวเราะ จิตที่ทำให้เกิดการหัวเราะได้มี ๑๓ ดวง

๑. โลกโสมนัสจิต ๔
๒. โสมนัสหสิตุปปาทจิต ๑ (เกิดได้กับพระอรหันต์เท่านั้น)
๓. มหากุศลโสมนัส ๔
๔. มหาภิกขิตโสมนัส ๔ (เกิดได้กับพระอรหันต์เท่านั้น)

๓ . **จิตตชรูปที่ทำให้เกิดการร้องไห้** ความเศร้าโศกเสียใจจนเกิดการร้องไห้ของคนเรานั้น เกิดจากความโกรธนั่นเอง ได้แก่ โทสมูลจิต ๒ ดวง

๔. **จิตที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวในอริยาบถย่อย** ได้แก่ จิตที่ทำให้เกิดการเหยียด ก้ม เงย เหลี้ยวซ้ายแลขวา กระพริบตา อ้าปาก หาว เป็นต้น เกิดจากจิต ๓๒ ดวง คือ อกุศล ๑๒ หสิตุปปาทจิต ๑ มหากุศลจิต ๘ มหาภิกขิตจิต ๘ มโนทวาราวชชนจิต ๑ และอภิญญาจิต ๒

๕. **จิตตชรูปที่ทำให้เกิดการพูด** คือ การเปล่งวาจาต่าง ๆ ได้แก่ จิต ๓๒ ดวง (เหมือนข้อ ๔)

๖. จิตตชรูปที่เป็นอิริยาบถใหญ่ คือ จิตที่ทำให้เกิด การยืน เดิน นั่ง นอน ได้แก่จิต ๓๒ ดวง (เหมือนข้อ ๔)

๗. จิตตชรูปที่เป็นอิริยาบถใหญ่ตั้งมั่น คือ จิตที่ทำให้เกิดการยืน เดิน นั่ง นอน (อิริยาบถใหญ่) ที่เกิดขึ้นตามปกติขณะที่สบายดี ไม่มีอาการเจ็บไข้ ได้แก่จิต ๕๘ ดวง คือ มโนทวาราวชชจิต ๑ กามชวัน ๒๙ (คืออกุศล ๑๒ หสิตุปปาทจิต ๑ มหากุศลจิต ๘ มหาภิกขจิต ๘) อภิญญาจิต ๒ อัปปนาชวันจิต ๒๖ (คือ รูปาวจรกุศลจิต ๕ รูปาวจรภิกขจิต ๕ อรูปาวจรกุศลจิต ๔ อรูปาวจรภิกขจิต ๔ โลกุตตรจิต ๘)

ตารางสรุปรูป ๒๘ กับสมุฏฐานที่เกิดของรูป

จำนวนรูป	เกิดจากกรรม	เกิดจากจิต	เกิดจากอุตุ	เกิดจากอาหาร	หมายเหตุ
มหาภูตรูป ๔	✓	✓	✓	✓	เกิดจากสมุฏฐาน ๔
ปสาทรูป ๕	✓				เกิดจากสมุฏฐานเดียว
โคจรรูป(เวณีสัททะ) ๓	✓	✓	✓	✓	เกิดจากสมุฏฐาน ๔
สัททรูป ๑		✓	✓		เกิดจาก ๒ สมุฏฐาน
ภาวรูป ๒	✓				เกิดจากสมุฏฐานเดียว
หทยรูป ๑	✓				" "
ชีวีตรูป ๑	✓				" "
อาหารรูป ๑	✓	✓	✓	✓	เกิดจากสมุฏฐาน ๔
ปริจเฉทรูป ๑	✓	✓	✓	✓	" "
วิญญูติรูป ๒		✓			เกิดจากสมุฏฐานเดียว
วิการรูป ๓		✓	✓	✓	เกิดจาก ๓ สมุฏฐาน
ลักษณะรูป ๔					ไม่ได้เกิดจากสมุฏฐานใดเลย
รวม ๒๘	๑๘	๑๕	๑๓	๑๒	

บุคคลที่ไม่ได้ศึกษาเรื่องรูปปรมาณู อาจจะเข้าใจว่า สิ่งที่ทำให้รูปร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์ เจริญเติบโตและดำรงอยู่ได้เพราะอาหารอย่างเดียว แท้จริงแล้วยังต้องอาศัยปัจจัยอีก ๓ อย่าง คือ กรรม จิต และอุตุ ชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายบางครั้งก็เจ็บไข้ ความเจ็บไข้นั้นก็เกิดจากสมุฏฐาน ๔ อย่างเหมือนกัน บางครั้งเจ็บไข้เพราะกรรม ได้เพียรพยายามรักษาเท่าไรก็ไม่หาย แต่เมื่อหมดกรรมก็ทำให้พบหมอดี ยาดี รักษาหายได้ เป็นต้น

หน่วยที่ ๔

รูปกลาปนัย

แสดงการเกิดขึ้นเป็นกลุ่มของรูป

คำว่ากลาป (อ่านว่า กะ-หลาบ หรือ กะ-ลา-ปะ) แปลว่า กลุ่ม หรือ หมวด,หมู่,คณะ,กลุ่ม ดังนั้นรูปที่ชื่อว่า กลาป ก็คือกลุ่มของรูปที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ๆ ที่มีอยู่ในร่างกายของคนสัตว์ทั้งหลาย เกิดมาจากสมุฏฐาน ๔ คือ เกิดจากกรรม จิต อุดู อาหาร

รูปกลาปมีลักษณะ ๓ ประการ คือ

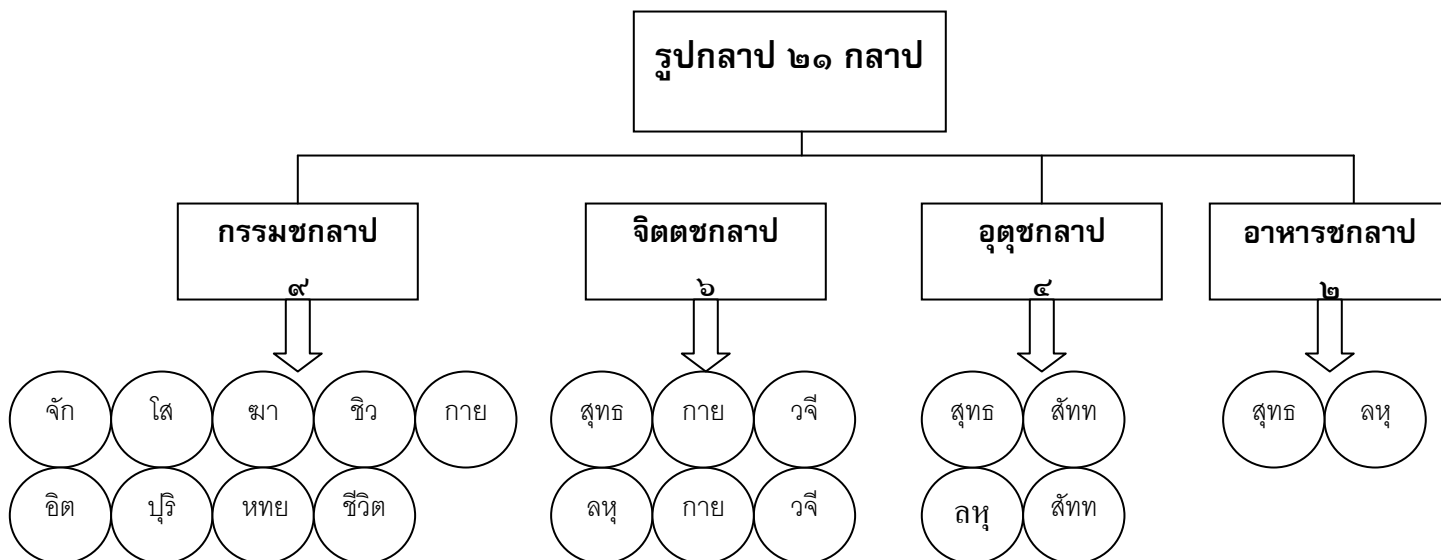
๑. เกิดพร้อมกัน
๒. ดับพร้อมกัน
๓. มีมหาภูตรูปเป็นที่อาศัยเกิด

รูปกลาป มีทั้งหมด ๒๑ กลาป และเกิดจากสมุฏฐานทั้ง ๔ มีดังนี้

แบ่งรูปกลาปตามสมุฏฐานของการเกิด

๑. รูปกลาปที่เกิดจาก	กรรม	เรียกว่า	กรรมชกลาป	มี ๙	กลาป
๒. รูปกลาปที่เกิดจาก	จิต	"	จิตตชกลาป	" ๖	"
๓. รูปกลาปที่เกิดจาก	อุดู	"	อุดูชกลาป	" ๔	"
๔. รูปกลาปที่เกิดจาก	อาหาร	"	อาหารชกลาป	" ๒	"

ดูภาพสมมุติของรูปกลาปทั้ง ๒๑ กลุ่มรูป

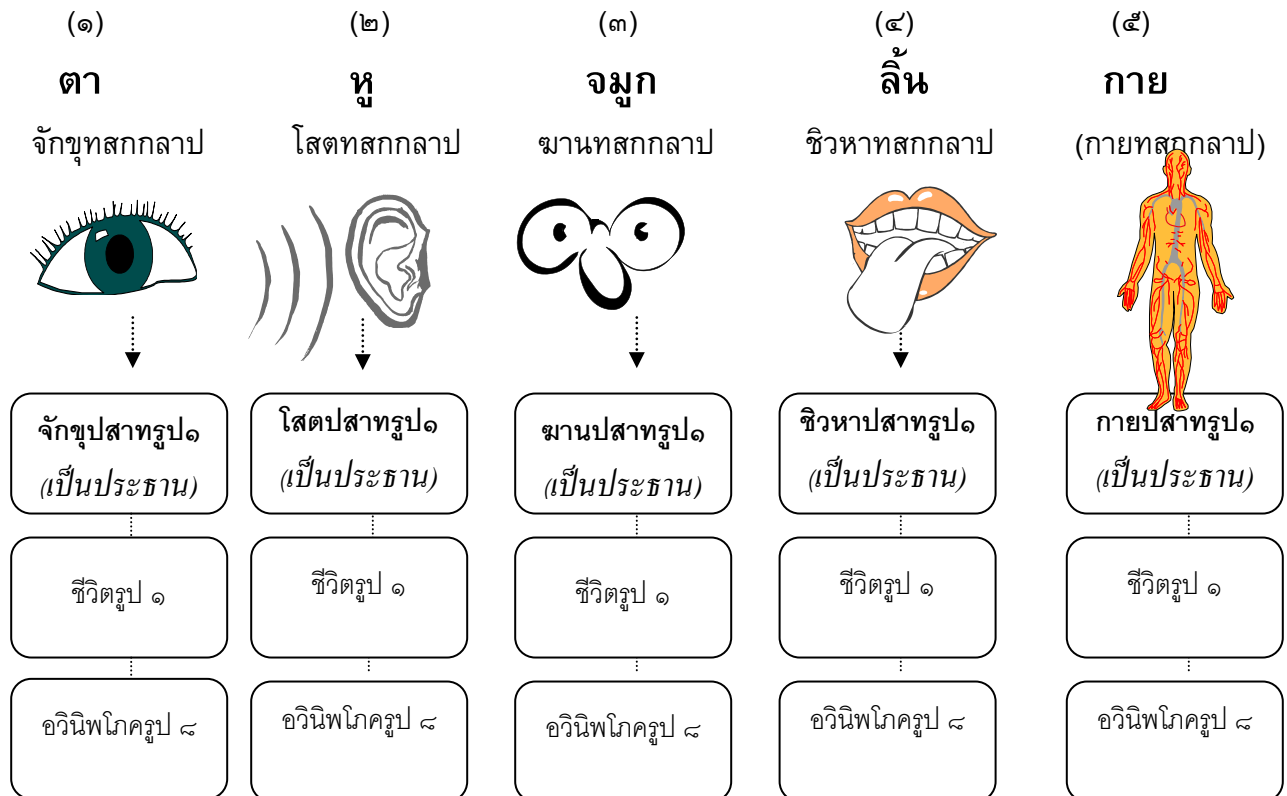

๑. กรรมชกกลาป

กรรมชกกลาป คือ กลุ่มรูปที่เกิดจากกรรม มนุษย์ เทวดา พรหม เกิดขึ้นจากกุศลกรรม ส่วนสัตว์ในอบายภูมิเกิดจากอกุศลกรรม กลุ่มรูปที่เกิดจากกรรมมี ๙ กลุ่ม คือ (กรรมชกกลาป อ่านว่า กัม-มะ-ชะ-กะ-หลาป)

๑.๑	จักขุทสกกลาป	หมายถึง	กลาปที่มีจำนวนรูป ๑๐	มี	จักขุปสาท	เป็น	ประธาน
๑.๒	โสตทสกกลาป	หมายถึง	"	๑๐	มี	โสตปสาท	"
๑.๓	ฆานทสกกลาป	หมายถึง	"	๑๐	มี	ฆานปสาท	"
๑.๓	ชีวหาทสกกลาป	หมายถึง	"	๑๐	มี	ชีวหาปสาท	"
๑.๔	กายทสกกลาป	หมายถึง	"	๑๐	มี	กายปสาท	"
๑.๕	อิตถิภาวทสกกลาป	หมายถึง	"	๑๐	มี	อิตถิภาวรูป	"
๑.๖	ปุริสภาวทสกกลาป	หมายถึง	"	๑๐	มี	ปุริสภาวรูป	"
๑.๗	วัตถุทสกกลาป	หมายถึง	"	๑๐	มี	หทยวัตถุรูป	"
๑.๘	ชีวิตทสกกลาป	หมายถึง	"	๙	มี	ชีวิตรูป	"

ดูภาพสมมุติแสดงจำนวนรูปที่รวมเป็นกลาปหนึ่ง ๆ ใน ปสาทรูป ๕

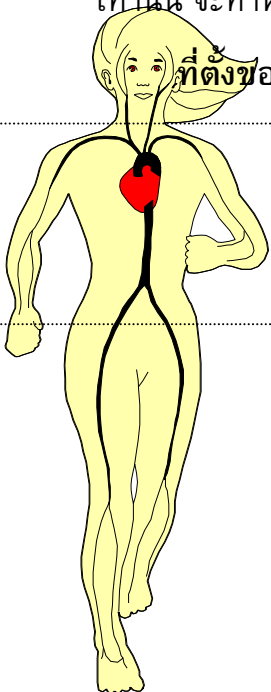
รูปภาพสมมุติแสดงจำนวนรูปที่รวมเป็นกลาปหนึ่ง ๆ ใน ภาวรูป ๒ หทยรูป ๑ ชีวิตรูป ๑

ที่ตั้งของกลุ่มรูปที่เกิดจากกรรม (กรรมชกกลาป)

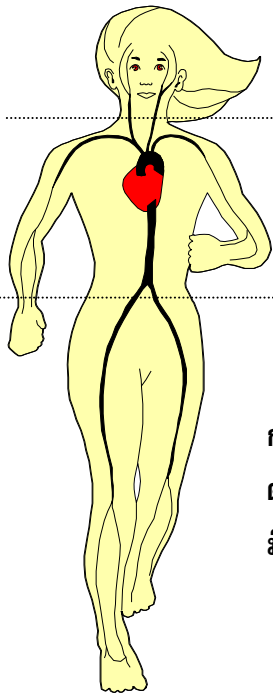
กรรมชกกลาปจะเกิดเป็นกลุ่ม ๆ อยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเพื่อทำหน้าที่ของตน โดยเฉพาะเท่านั้น เช่น จักขุทสกกลาป คือ กลุ่มรูปที่เกิดที่ตาทำหน้าที่เหมือนจอภาพสำหรับรับกระทบรูปารมณ (สี) เท่านั้น จะทำหน้าที่อย่างอื่นไม่ได้ เช่น จะใช้ตาไปฟังเสียงแทนหูไม่ได้ เป็นต้น

ที่ตั้งของกลุ่มรูปที่เกิดจากกรรม(กรรมชกกลาป) ตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย มีดังนี้

กายส่วนบน ตั้งแต่คอขึ้นไป มีกลุ่มรูปเกิดได้ ๗ กลุ่ม คือ

๑. กลุ่มรูปที่เกิดที่ **ตา** (จักขุทสกกลาป)
๒. " **หู** (กายทสกกลาป)
๓. " **จมูก** (ภาวทสกกลาป)
๔. " **ลิ้น** (ชีวิตนวกกลาป)
๕. " **กาย** (กายทสกกลาป)
๖. กลุ่มรูปที่แสดงความเป็นหญิงหรือชาย (ภาวทสกกลาป)
๗. กลุ่มรูปที่รักษารูปที่เกิดร่วมกัน (ชีวิตนวกกลาป)

กายส่วนกลาง
ตั้งแต่คอลงมาถึงสะดือ
มีกลุ่มรูปเกิดได้ ๔ กลุ่ม คือ

๑. กลุ่มรูปที่เกิดที่ หทัย (หทัยวัตถุทสกกลาป)
๒. " " กาย (กายทสกกลาป)
๓. " ที่แสดงความเป็นหญิงหรือชาย (ภาวทสกกลาป)
๔. " ที่รักษารูปที่เกิดร่วมกัน(ซีวิตนวกลาป)

กายส่วนล่าง
ตั้งแต่สะดือลงมาถึงเท้า
มีกลุ่มรูปเกิดได้ ๓ กลุ่ม คือ

๑. กลุ่มรูปที่เกิดที่กาย (กายทสกกลาป)
๒. " ที่แสดงความเป็นหญิงหรือชาย (ภาวทสกกลาป)
๓. " ที่รักษารูปที่เกิดร่วมกัน (ซีวิตนวกลาป)

๒. จิตตชกกลาป

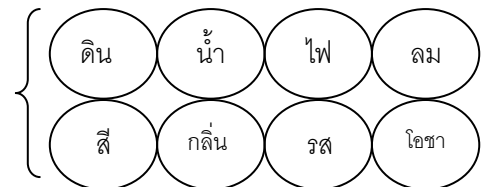
จิตตชกกลาป คือ กลุ่มของรูปที่เกิดจากจิตเป็นสมุฏฐาน จิตตชกกลาป (อ่านว่า จิต-ตะ-ชะ-กะ-หลาป) เป็นรูปที่เกิดจากจิต เช่น เวลาที่หัวเราะก็เกิดด้วยจิตที่มีความยินดีพอใจ (โสมนัส) ความยินดีพอใจนั้นบางครั้งก็พอใจในกุศลจึงยิ้ม หัวเราะ บางครั้งก็พอใจในอกุศลก็ยิ้ม ก็หัวเราะได้เป็นต้น

รูปที่เกิดจากจิต หรือ จิตตชกกลาป มี ๖ กลุ่ม (กลาป) คือ

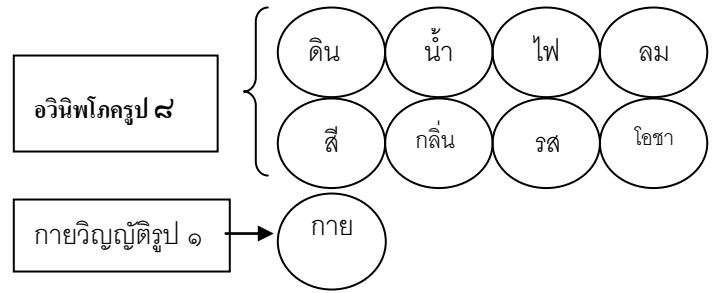
- ๒.๑ สุขัตถฐกกลาป คือ กลุ่มรูปพื้นฐาน มี ๘ รูป
- ๒.๒ กายวิญญูตินวกกลาป คือ กลุ่มรูปที่ทำให้กายเคลื่อนไหว มี ๙ รูป
- ๒.๓ วจิวินญูตีสัททสกกลาป คือ กลุ่มรูปที่ทำให้เกิดการพูด มี ๑๐ รูป
- ๒.๔ ลหุตาทีเอกาทสกกลาป คือ กลุ่มรูปที่ทำให้เกิดความเบา มี ๑๑ รูป
- ๒.๕ กายวิญญูติลหุตาทีทวาทสกกลาป คือ กลุ่มรูปที่ทำให้เกิดการคล่องตัวในการเคลื่อนไหวกายมี ๑๒รูป (อ่านว่า กา-ยะ-วิต-ยัต-ละ-หุ-ตา-ที-ทะ-วา-ทะ-สะ-กะ-กะหลาป)
- ๒.๖ วจิวินญูตีสัททลหุตาทีเตรสกกลาป คือ กลุ่มรูปที่ทำให้เกิดการพูดที่คล่องแคล่ว มี ๑๓ รูป

๒.๑ สุขัตถฐกกลาป กลุ่มรูปพื้นฐานมี ๘ รูป ถ้าเกิดจากจิตเป็นสมุฏฐาน จะเกิดในขณะที่จิตใจอ่อนเพลีย โดยที่ยังไม่พูดหรือเคลื่อนไหวกาย กลุ่มรูปนี้ได้แก่ อวินิพโกครูป ๘

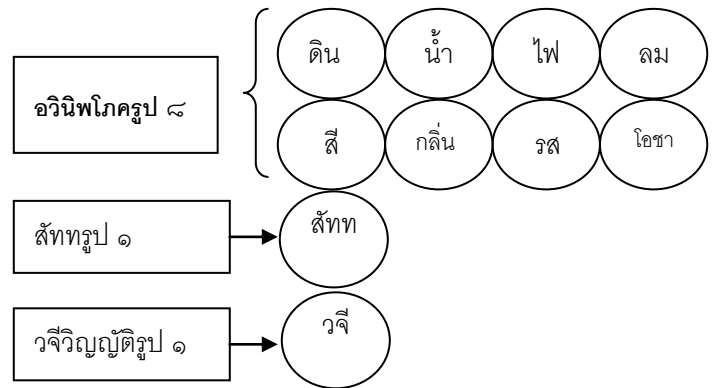
อวินิพโกครูป ๘

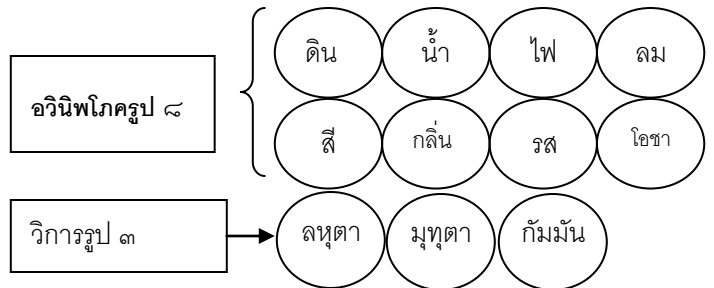
๒.๒ กายวิญญูตินวกกกลาง คือ กลุ่มรูปที่ทำให้กายเคลื่อนไหว เกิดขึ้นในขณะที่จิตใจอ่อนเพลียแล้ว เคลื่อนไหวกาย มี ๘ รูป ได้แก่ อวินิปโกรูป ๘ กายวิญญูติรูป ๑

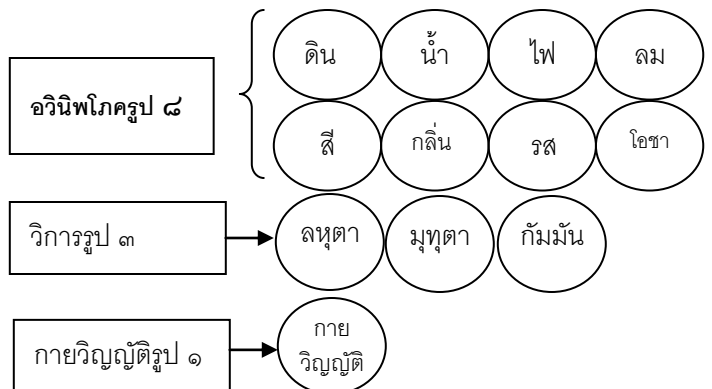
๒.๓ วจวิญญูติสัททสกกกลาง คือ กลุ่มรูปที่ทำให้เกิดการพูด มีการอ่านหนังสือ ร้องเพลง สวดมนต์ เป็นต้น ที่ไม่เป็นไปตามปกติ คือ ทำในขณะที่ไม่สบาย สบาย เกิดความท้อถอย ไม่เต็มใจ เป็นต้น กลุ่มรูปนี้มี ๑๐ รูป ได้แก่ อวินิปโกรูป ๘ สัททรูป ๑ วจวิญญูติรูป ๑

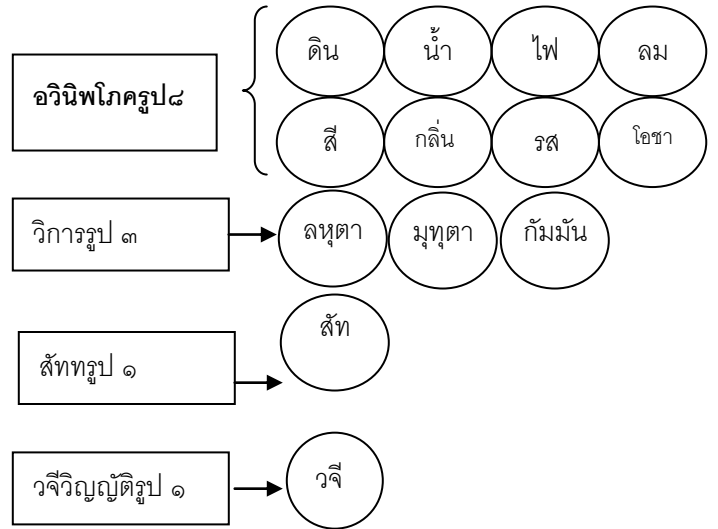
๒.๔ ลหุตาทิเอือกาทสกกกลาง คือ กลุ่มรูปที่ทำให้เกิดความเบา เป็นกลุ่มรูปที่เกิดขึ้นในขณะที่ไม่ได้มีการเคลื่อนไหว ไม่มีการพูด แต่ในขณะนั้น จิตมีความสบายเข้มแข็งดี หน้าตาแจ่มใสขึ้นบาน กลุ่มรูปนี้มี ๑๑ รูป ได้แก่ อวินิปโกรูป ๘ วิการรูป ๓

๒.๕ กายวิญญูติลหุตาทิทวาทสกกกลาง คือ กลุ่มรูปที่ทำให้เกิดการคล่องตัวในการเคลื่อนไหวกาย ในขณะที่จิตใจแจ่มใส เข้มแข็ง มี ๑๒ รูป ได้แก่ อวินิปโกรูป ๘ วิการรูป ๓ กายวิญญูติรูป ๑

๒.๖ **วจีวิญญัติสัททลหุตาทีเตรสกกลาป** คือ กลุ่มรูปที่ทำให้เกิดการพูดที่คล่องแคล่ว ในขณะที่จิตใจแจ่มใส เข้มแข็ง มีการพูด การสวดมนต์ การร้องเพลง เป็นต้น มี ๑๓ รูป ได้แก่ อวินิพโกครูป ๘ วิการรูป ๓ สัททรูป ๑ กายวิญญัติรูป ๑

๓. อุตฺซกกลาป

อุตฺซกกลาป คือ กลุ่มของรูปที่เกิดมาจากอตุเป็นสมุฏฐาน อตุ คือ ความเย็น และความร้อน เกิดได้ทั้งภายในร่างกายและภายนอกร่างกาย คือเกิดได้ทั้งในสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ถ้าในสิ่งที่มีชีวิตอุตฺซกกลาปย่อมเกิดได้ทั้งหมด ๔ กลาป ถ้าภายนอกตัวคนสัตว์จะเกิดได้เพียง ๒ กลาปเท่านั้น

อุตฺซกกลาป มี ๔ กลาป คือ

- ๓.๑ สุรัฎฐกกลาป (อ่านว่า สุ-ทัต-ทะ-กะ-กะ-หลาป)
- ๓.๒ สัทททวกกลาป (อ่านว่า สัต-ทะ-นะ-วะ-กะ-กะ-หลาป)
- ๓.๓ ลหุตาทีเอกาทสกกลาป (อ่านว่า ละ-หุ-ตา-ที-เอ-กา-ทะ-สะ-กะ-กะ-หลาป)
- ๓.๔ สัททลหุตาทีทวาทสกกลาป (อ่านว่า สัต-ทะ-ละ-หุ-ตา-ที-ทะ-วา-ทะ-สะ-กะ-กะ-หลาป)

๓.๑ **สุรัฎฐกกลาป** ที่เกิดจากอตุเป็นสมุฏฐานเป็นพื้นฐานของรูปทั้งหมด ทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต กลาปนี้เกิดขึ้นในขณะที่ร่างกายอ่อนเพลีย ไม่สบาย เป็นต้น มี ๘ รูป ได้แก่ อวินิพโกครูป ๘

๓.๒ **สัทททวกกลาป** เป็นกลุ่มรูปที่ทำให้เกิดเสียง เกิดขึ้นได้ทั้งภายในและภายนอก เช่นเดียวกัน แต่เป็นเสียงที่ไม่ชัดเจนนัก เช่น เสียงท้อร้อง เสียงกรน หรือเสียงลมพัด เสียงฟ้าร้อง เป็นต้น มี ๙ รูป ได้แก่ อวินิพโกครูป ๘ และ สัททรูป ๑

๓.๓ **ลหุตาทีเอกาทสกกลาป** เกิดขึ้นได้เฉพาะในสิ่งที่มีชีวิตเท่านั้น เกิดขึ้นได้ ในขณะที่มีร่างกายปกติแข็งแรงดี มี ๑๑ รูป คือ อวินิพโกครูป ๘ และ วิการรูป ๓

๓.๔ สัททลหุตาทิวาทสกกกลาป เป็นกลุ่มรูปที่ทำให้เกิดเสียง ตามข้อ ๒ คือ กลุ่มของสัทททวกลาป แต่เป็นเสียงที่ตั้งออกมาชัดเจน เช่น เสียงกรน เสียงท้อกร้อง เสียงลมหายใจ เป็นต้น เป็นเสียงที่ไม่เกี่ยวกับการพูด มี ๑๔ รูป ได้แก่ อวินิพโกครูป ๘ วิการรูป ๓ และ สัททรูป ๑

๔. อาหารชกลาป

อาหารชกลาป คือ **กลุ่มรูปที่เกิดจากอาหาร** คนสัตว์จะมีชีวิตอยู่ได้ก็ต้องอาศัยอาหารทั้งนั้น อาหารมีทั้งชนิดที่เป็นรูปเรียกว่า รูปอาหาร และอาหารที่เป็นนาม เรียกว่า นามอาหาร รูปอาหาร ก็คืออาหารที่เรารับประทานเข้าไปเป็นคำ ๆ เรียกว่า กพพีการาหาร เช่น ข้าว น้ำ ยา หรือวิตามินต่าง ๆ ทำให้ร่างกายเจริญเติบโตได้ นามอาหาร มี ๓ คือ ผัสสาหาร มโนสัณเจตนาหาร และวิญญาณาหาร

รูปอาหารเมื่อจัดเป็นกลาปแล้ว ได้ ๒ กลาป คือ

๔.๑ สุธัญญกกลาป คือ **กลุ่มของรูปที่เกิดจากอาหารที่เรารับประทานเข้าไปที่ยังไม่ย่อย** ทำให้เกิดการอืดอืดหรืออ้วนซึ่มไม่กระปรี้กระเปร่า เนื่องจากยัง **ไม่มีวิการรูป ๓** คือ รูปเบา รูปอ่อน หรือรูปที่ควรแก่การงานเกิดร่วมด้วย ยังไม่เกิดความคล่องตัวที่จะทำงานให้เกิดมีประสิทธิภาพขึ้น กลาปรูปนี้มีเพียง ๘ รูปเท่านั้น คือ อวินิพโกครูป ๘

๔.๒ ลหุตาทิวาทสกกกลาป คือ **อาหารที่ย่อยเป็นไอชะแล้ว** มีวิการรูป ๓ เข้าประกอบด้วย จึงนำเลี้ยงส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทำให้ร่างกายเจริญเติบโตแข็งแรง กลาปรูปนี้จึงประกอบด้วย อวินิพโกครูป ๘ และวิการรูป ๓

สรุป การศึกษาเรื่องรูปกลาป จะทำให้เราทราบถึงกลุ่มรูปที่เกิดมาแล้วมีเหตุหรือสมุฏฐานแห่งการเกิดทั้งสิ้น จะได้ทำลายความสงสัยว่า คนหรือสัตว์ทั้งหลายเกิดมาได้อย่างไร ? พรหมสร้างให้เกิดมาหรือ ? ตลอดจนเป็นความรู้ให้เข้าถึงวิปัสสนาได้

รูปทั้ง ๒๘ ที่ได้ศึกษาผ่านไปแล้วโดยนัยต่าง ๆ เป็นความรู้ที่จะทำให้ให้นักศึกษารู้จักคำว่า “รูป” ได้อย่างละเอียดถูกต้อง จะได้ไม่หลงเข้าใจผิดระหว่างรูปกับอริยาบถ ในอริยาบถต่าง ๆ มีการเดิน ยืน นั่ง นอน เป็นต้นนั้น ไม่ใช่รูปเพราะเป็นเพียงกิริยา อากาโร ทำทาง เท่านั้น การเจริญวิปัสสนาเพื่อให้รู้จักนามและรูป ต้องรู้เหตุแห่งการเกิดอริยาบถ ซึ่งเหตุแห่งการเกิดอริยาบถก็คือ วาโยธาต หรือธาตลมนั่นเอง ถ้านักศึกษาพิจารณาได้อย่างถูกต้องอย่างนี้ก็เป็นการเจริญวิปัสสนาได้อย่างถูกต้องแท้จริง

นัยที่ ๕

รูปวัตติกมณัย

แสดงการเกิดดับของรูป ๒๘

รูปวัตติกมณัย เป็นการแสดงการเกิด-ดับของรูป ๒๘ ของสัตว์ทั้งหลาย ซึ่งธรรมชาติของรูปนามขันธ์ ๕ ย่อมมีความไม่เที่ยง มีความแปรปรวนเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่ใช่ตัวตนที่จะบังคับบัญชาให้คงสภาพเดิมอยู่ได้ คือ ตกอยู่ในกฎของไตรลักษณ์ ดังนั้นรูปร่างกายของคน สัตว์ ย่อมจะต้องมีการเกิด-ดับ ในหมวดนี้ท่านจึงแสดงการเกิดดับของรูปไว้ ๓ นัย คือ

๑. ตามนัยแห่งภูมิ แสดงการเกิด-ดับของรูป ที่เกิดขึ้นในภูมิต่าง ๆ
๒. ตามนัยแห่งกาล แสดงการเกิด-ดับของรูปที่เกิดขึ้นในกาลต่าง ๆ
๓. ตามนัยแห่งกำเนิด การเกิด-ดับของรูปตามประเภทแห่งการเกิด

๑. ตามนัยแห่งภูมิ

รูป ๒๘ มี ดิน น้ำ ไฟ ลม จักขุ โสตะ ชมานะ ชิวหา กายะ เป็นต้นนั้น ในแต่ละภูมิก็มีรูปเกิดได้จำนวนไม่เท่ากัน ต่อไปจะศึกษาเรื่องภูมิใดจะมีรูปเกิดได้เท่าไร อะไรบ้าง

๑.๑ ใน ๓๑ ภูมิ มีรูปเกิดได้อย่างไร ภูมิอันเป็นที่เกิดของสัตว์ทั้งหลายมีทั้งหมด ๓๑ ภูมิ แบ่งเป็น ๑. กามภูมิ ๒. รูปภูมิ ๓. อรูปภูมิ

๑.๑.๑ กามภูมิ มี ๑๑ ภูมิ กามภูมิเป็นภูมิที่เกิดของสัตว์ทั้งหลาย คือ มนุษย์ เทวดา สัตว์ดิรัจฉาน ตลอดจนสัตว์นรก (เรื่องภูมิจะศึกษาโดยละเอียดในบทเรียนชุดที่ ๖) มีรูปทั้ง ๒๘ เกิดได้ แต่ถ้าเกิดเป็นหญิงก็เว้นปริสภาวะรูป ถ้าเกิดเป็นชายก็เว้นอิทธิภาวะรูป ส่วนในคนที่พิการแต่กำเนิด เช่น ตาบอด ฯลฯ ก็จะไม่มีการเกิดรูป

๑.๑.๒ รูปภูมิ มี ๑๖ ภูมิ แบ่งเป็นภูมิที่รูปขันธ์และนามขันธ์ มี ๑๕ ภูมิ ภูมิที่มีแต่รูปอย่างเดียวมี ๑ คือ อสัณฺณุตตพรหมภูมิ ในรูปภูมินั้นจะมีรูปเกิดได้ ๒๓ รูป (เว้น ชมานะ ชิวหา กายะ และภาวรูปทั้ง ๒) ในอสัณฺณุตตพรหมภูมิ ๑ จะมีรูปเกิดได้เพียง ๑๗ รูป (เว้นปสาทรูปทั้ง ๕ สัททรูป ๑ ภาวรูป ๒ หทยรูป ๑ วิญญูติรูป ๒)

๑.๑.๓ อรูปภูมิ มี ๔ ภูมิ เป็นภูมิที่ไม่มีรูปมีแต่นามเท่านั้น ด้วยอำนาจของปัญจมณานที่ไม่ปรารถนาจะมีรูป รูปจึงเกิดขึ้นไม่ได้

ดูแผนภูมิประกอบ

แสดงการเกิด-ดับของรูปในภูมิต่าง ๆ ๓๑ ภูมิ

ในกามภูมิ ๑๑

<p>นรก</p> <p>อบายภูมิ ๔ {</p> <ul style="list-style-type: none"> เปรัต อสุรกาย เดรัจฉาน <p>กามสุคติภูมิ ๗ {</p> <ul style="list-style-type: none"> มนุษย์ ๑ เทวภูมิ ๖
<p>รูป ๒๘ เกิดได้หมด</p>

ในรูปภูมิ ๑๕

<p>ปฐมฌานภูมิ ๓</p> <p>ทุติยฌานภูมิ ๓</p> <p>ตติยฌานภูมิ ๓</p> <p>จตุตถฌานภูมิ ๖ {</p> <ul style="list-style-type: none"> สุทธาวาสภูมิ ๕ เวฬุผลาภูมิ ๑
<p>รูปเกิดได้ ๒๓ รูป เกิดไม่ได้ ๕ รูป (เวฬุผลาปสาท ๑ ชิวหาปสาท ๑ กายปสาท ๑ ภาวรูป ๒)</p>

อสังขยสัตตภูมิ ๑

<p>รูปเกิดได้เพียง ๑๗ รูป เท่านั้น คือ</p>	
อวินิพโยครูป ๘	
ชีวีตรูป ๑	
ปริจเฉทรูป ๑	
วิการรูป ๓	
ลักขณรูป ๔	

อรูปภูมิ ๔

<p>ไม่มีรูปเกิด</p>

ในภูมิต่าง ๆ รูปเกิดจากสมุฏฐานใดบ้าง

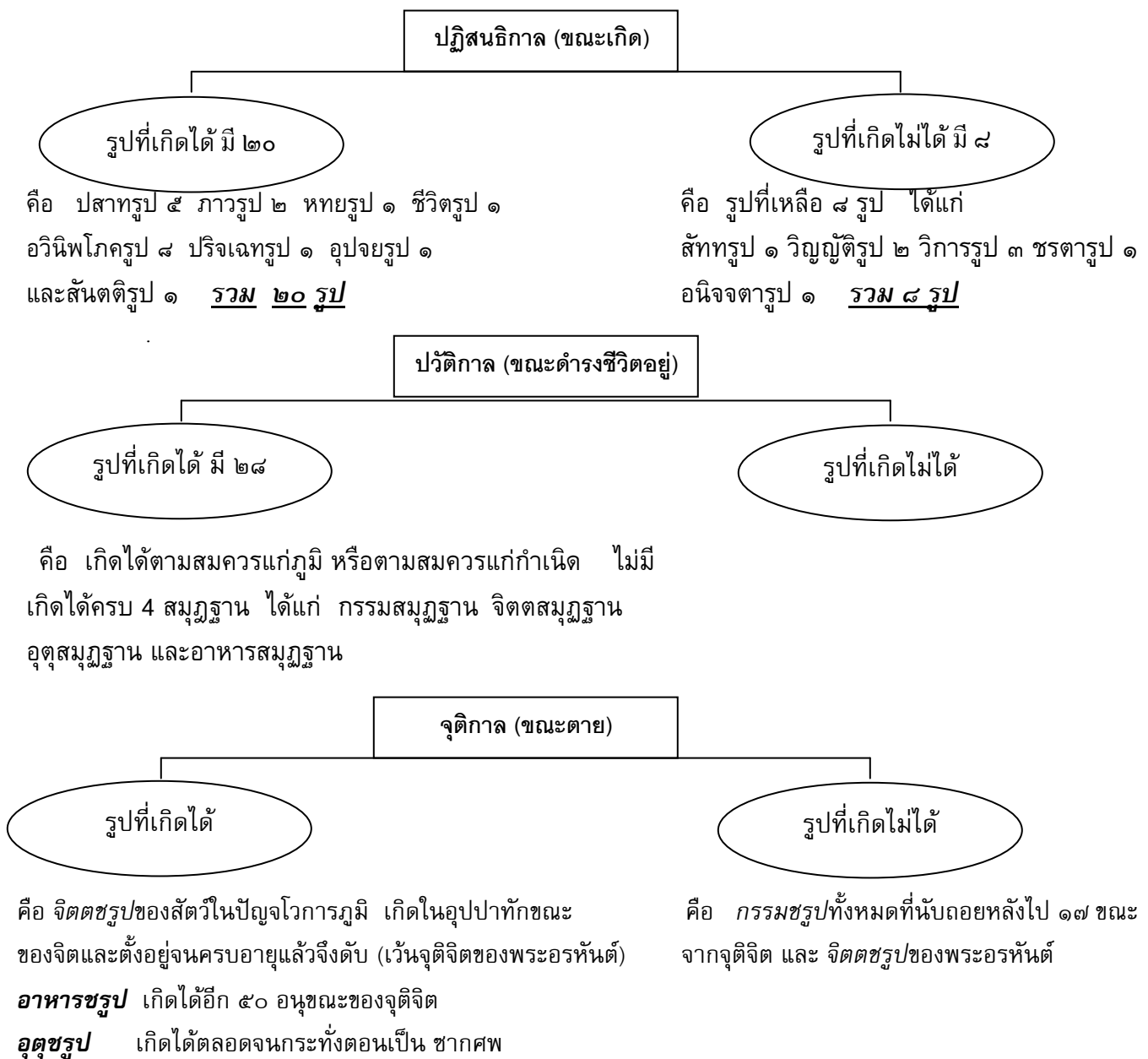
กามภูมิ ๑๑	รูปภูมิ ๑๕	อสังขยสัตตภูมิ ๑
เกิดจากสมุฏฐาน ๔ คือ	เกิดจากสมุฏฐาน ๓ คือ	เกิดจากสมุฏฐาน ๒ คือ
เกิดจากกรรม ๑๘ รูป	เกิดจากกรรม ๑๓ รูป	เกิดจากกรรม ๑๐ รูป
„ จิต ๑๕ รูป	„ จิต ๑๕ รูป	„ อตุ ๑๒ รูป
„ อตุ ๑๓ รูป	„ อตุ ๑๓ รูป	
„ อาหาร ๑๒ รูป		

๒. ตามนัยแห่งกาล

โดยนัยแห่งกาล เป็นการแสดงการเกิด-ดับของรูป ๒๘ ตามกาลว่ากาลใดมีรูปเกิดได้ และกาลใดรูปเกิดไม่ได้ คำว่า “กาล” มี ๓ กาล คือ

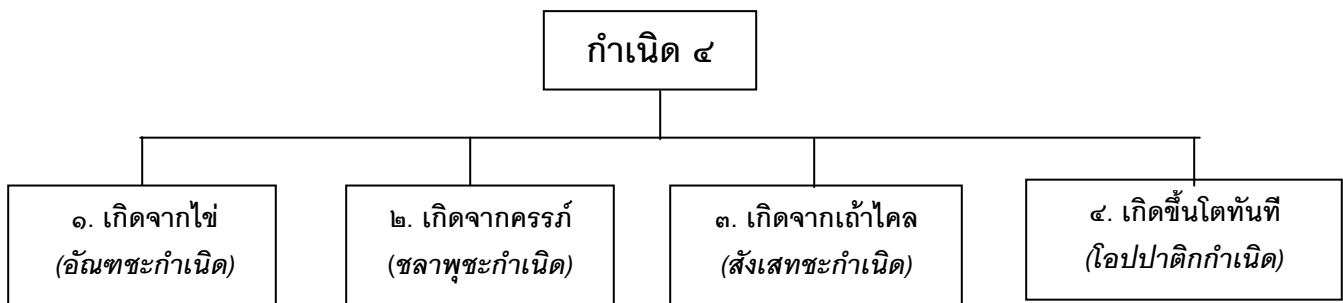
๑. ปฏิสนธิกาล หมายถึง เวลาที่นาม-รูป เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในภพใหม่
๒. ปวัตติกาล หมายถึง เวลาที่นาม-รูป มีชีวิตดำเนินไปในชาตินั้น ๆ
๓. จุตติกาล หมายถึง เวลาที่นาม-รูป ตายจากภพชาตินั้น ๆ

ในกาลทั้ง ๓ มีรูปเกิดได้อย่างไร

๓. ตามนัยแห่งกำเนิด

ในบรรดาสัตว์ทั้งหลายที่เกิดในภูมิทั้ง ๓๑ ภูมิ จะมีลักษณะการเกิดได้ ๔ อย่าง คือ ๑) อัณฑชะกำเนิด ๒) ชลาพุชะกำเนิด ๓) สังเสทชะกำเนิด ๔) โอบปาติกกำเนิด ในกำเนิดทั้ง ๔ ยังสามารถจัดกลุ่มการเกิดได้อีก ๒ แบบ คือ เอาแบบที่ ๑ และ ๒ รวมกัน เรียกว่า **คัพภไสยยกกำเนิด** (อ่านว่า คับ-พะ-ไส-ยะ-กะ-กำเนิด) หมายถึงสัตว์ที่ต้องอาศัยกรรมมารดาเกิด ส่วนสังเสทชะกำเนิดและโอบปาติกกำเนิด ทั้งสองนี้ ไม่ต้องอาศัยกรรมมารดาเกิด

๑. เกิดจากไข่ เรียกว่า **อัณฑชะกำเนิด** ได้แก่ ไก่ นก จิ้งจก ตู๊กแก และงู เป็นต้น
๒. เกิดจากครรภ์ เรียกว่า **ชลาพุชะกำเนิด** ได้แก่ พวกที่อาศัยเกิดจากครรภ์มารดาและคลอดออกมาเป็นตัวหรือทารกเล็ก ๆ แล้วค่อยเจริญเติบโตมาตามลำดับได้แก่ มนุษย์ สัตว์เดรัจฉาน เทวดาชั้นต่ำบางพวก เป็นต้น
๓. เกิดจากเถ้าโคล เรียกว่า **สังเสทชะกำเนิด** การเกิดชนิดนี้ไม่ต้องอาศัยบิดามารดา คือ จะอาศัยเถ้าโคลหรือยางเหนียวที่ชุ่มชื้นมีอุณหภูมิเหมาะสมเป็นที่อาศัยเกิดของสัตว์ชนิดนี้ เช่น หนอนในปลาเน่า มอดในข้าวสาร เป็นต้น มนุษย์ที่เกิดจากดอกไม้ ต้นไม้ ผลไม้ เช่น นางจิญจมานวิกา เกิดจากต้นมะขาม นางเวพุดดี เกิดจากต้นไผ่ นางปทุมวดี เกิดจากดอกบัว เป็นต้น
๔. เกิดขึ้นโตทันที เรียกว่า **โอบปาติกกำเนิด** คือ เกิดแล้วโตทันที ไม่ต้องอาศัยกรรมมารดา หรือที่ชื้นแฉะแต่อย่างใด แต่อาศัยอดีตกรรมอย่างเดียว โดยการผุดเกิดขึ้นมีรูปร่างใหญ่โตทันที ได้แก่ เทวดา เปรต อสุรกาย มนุษย์ต้นกัป เป็นต้น

ปฏิสนธิวิญญานจะเกิดในครรภ์มารดาได้นั้นต้องประกอบด้วยเหตุ ๓ ประการ คือ

๑. มารดาบิดาอยู่ร่วมกัน
๒. มารดาอยู่ในวัยมีประจำเดือน
๓. มีปฏิสนธิวิญญานมาเกิด

เมื่อวิญญานปฏิสนธิในครรภ์มารดาแล้ว รูปต่าง ๆ จะเกิดขึ้นเจริญตามลำดับดังนี้ คือ

สัปดาห์แรก	เป็นกลละ	มีลักษณะ	เป็นหยาดน้ำใสเหมือนน้ำมันงา มีปริมาณเท่ากับ หยาดน้ำมันที่ติดอยู่ที่ปลายขนจามรีที่สลัดแล้ว ๗ ครั้ง
สัปดาห์ที่ ๒	เป็นอัมพุทะ	”	เป็นฟอง มีสีเหมือนน้ำล้างเนื้อ
สัปดาห์ที่ ๓	เป็นเปสิ	”	เป็นชิ้นเนื้อ ชิ้นเนื้อมีลักษณะเหลวคล้ายกับดิบูก
สัปดาห์ที่ ๔	เป็นฉนะ	”	เป็นก้อน มีสัณฐานเหมือนไข่ไก่
สัปดาห์ที่ ๕	เป็นปัญจสาขา	”	เกิดปุ่มขึ้น ๕ แห่ง เพื่อเป็นศีรษะ ๑ มือและเท้าอย่างละ ๒

สัปดาห์ที่ ๖-๔๒ จะเกิดอวัยวะต่าง ๆ และในสัปดาห์ที่ ๑๑ เป็นสัปดาห์ที่จะเกิด จักขุปสาทรูป โสต
ปสาทรูป ฆานะปสาทรูป ชิวหาปสาทรูป กายปสาทรูป

ทารกที่อยู่ในครรภ์มารดา จะมีสายสะดือของทารกติดกับแผ่นท้องของมารดา สายสะดือจะมีลักษณะ
เป็นรูเหมือนกำนันบัว เมื่อมารดาบริโภคอาหารเข้าไปแล้ว สารอาหารจะไปเลี้ยงทารกทางสายสะดือ จนกระทั่ง
ทารกมีอายุ ๑๐ เดือน จึงคลอดออกมา

หมายเหตุ ๑ เดือน นับตามปีจันทรคติ มี ๒๘ วัน ทารกอายุ ๑๐ เดือน เท่ากับ ๒๘๐ วัน
แต่ในปัจจุบัน ๑ เดือน นับตามปีสุริยคติ มี ๓๐ วัน ในปัจจุบันจึงนับว่าทารกจะอยู่ในครรภ์มารดาประมาณ ๙
เดือนหรือกว่านั้น โดยทางแพทย์จะนับจำนวนวันเท่ากับจำนวนวันทางจันทรคติ คือ ๒๘๐ วันเช่นกัน

สรุป เรื่องรูปปรมาตม์ที่ได้แสดงมาแล้วโดยนัยทั้ง ๕ นั้น เพื่อประโยชน์ในการพิจารณารูปทั้งหลายที่เกิดขึ้นกับสัตว์ดิรัจฉาน มนุษย์ เทวดา พรหม เป็นอย่างไร ? มีอะไรบ้าง ? ความรู้ที่ละเอียดลึกซึ้ง อย่างนี้มิได้ก็ด้วยพระสัพพัญญุตญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วพระองค์ทรงแสดงความจริงอย่างนี้แก่สาวก สาวกจึงนำมาสั่งสอนต่อไป

นักศึกษาเมื่อได้ศึกษาเรื่องจิต เจตสิก และรูป มาแล้ว ก็ควรนำประโยชน์จากการศึกษาไปพิจารณา เพื่อหยั่งลงสู่การปฏิบัติเพื่อให้ปัญญาเกิดขึ้นได้ โดยการพิจารณาตามความเป็นจริงของนาม (คือจิตและเจตสิก) และพิจารณาตามความเป็นจริงของรูป คือ รูปทั้ง ๒๘ ว่าอะไรคือรูป อะไรคือนาม

เมื่อพิจารณาลักษณะของนาม และรูปโดยความเป็นจริงได้บ่อย ๆ ปัญญาก็จะเกิดขึ้น โดยพึงพิจารณาถึงรูปอย่างถูกต้อง พิจารณาเห็นจิตที่รูรูปร่างนั้นว่า เป็นเพียงนาม เป็นเพียงรูป ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่หญิง ไม่ใช่ชาย ไม่ใช่ใคร ไม่ใช่ของใคร ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่ตน ไม่ใช่ของตน ดังนี้ การรู้จักนามรู้จักรูปตามความเป็นจริงอย่างนี้เป็นการเริ่มต้นเจริญวิปัสสนาอย่างถูกต้อง บุคคลผู้สามารถเริ่มต้นเจริญวิปัสสนาอย่างถูกต้องตามหลักปริยัติอย่างนี้ จึงจะเห็นแจ้งพระนิพพานบรรลุเป็นพระอรหันต์ในภายหลังได้

***** จบ เรื่องรูปปรมาตม์ *****

*****ต่อไปเป็นเรื่องพระนิพพาน*****

นิพพานปรมาตถ์

นิพพานเป็นโลกุตตรธรรม เป็นธรรมที่เหนือโลก เป็นธรรมที่ออกจากตัณหา ที่เป็นเครื่องร้อยรัดสัตว์ทั้งหลายให้วนเวียนเกิดตายอยู่ในสังสารวัฏไม่จบไม่สิ้น

นิพพานเมื่อว่าโดยสภาวะลักษณะแล้ว มีอย่างเดียวได้แก่ **สันติลักษณะ คือ ความสงบจากกิเลส** และขั้นทั้งหลาย นอกจากนี้นิพพานยังมีอีกหลายนัย กล่าวคือ นิพพาน มี ๒ นัยก็มี นิพพานมี ๓ นัยก็มี

นิพพานเมื่อกล่าวโดย ๒ นัย คือ

๑. **สุภาทิเสสนิพพาน** คือ นิพพานที่ยังมีขั้นเหลืออยู่ (ได้แก่ พระอรหันต์ที่บรรลุพระนิพพานแล้ว แต่ยังมีชีวิตอยู่)
๒. **อหุภาทิเสสนิพพาน** คือ นิพพานที่ไม่มีขั้นเหลืออยู่ (ได้แก่ พระอรหันต์ที่บรรลุพระนิพพานแล้ว และดับขั้นทั้งหลายหมดสิ้นแล้ว)

นิพพานเมื่อกล่าวโดย ๓ นัย คือ

๑. **สุญญตนิพพาน**
๒. **อนิมิตตนิพพาน**
๓. **อัปปณิหิตนิพพาน**

๑. สุญญตนิพพาน

คือพระนิพพานของบุคคลที่เจริญวิปัสสนาโดย **เห็นสังขารทั้งหลายโดยความเป็นอนัตตา** แล้วมรรคจิตเกิดขึ้นมีพระนิพพานเป็นอารมณ์ การเข้าถึงพระนิพพานอย่างนี้ชื่อว่า **สุญญตนิพพาน**

สุญญตนิพพาน คือ **ธรรมที่ว่างจากกิเลส** มีราคะ โทสะ โมหะ เป็นต้น

๒. อนิมิตตนิพพาน

คือพระนิพพานของบุคคลที่เจริญวิปัสสนาโดย **เห็นสังขารทั้งหลายโดยความเป็นของไม่เที่ยง** แล้วมรรคจิตเกิดขึ้นมีพระนิพพานเป็นอารมณ์ การเข้าถึงพระนิพพานอย่างนี้ชื่อว่า **อนิมิตตนิพพาน**

อนิมิตตนิพพาน คือ **การไม่มีนิมิตเครื่องหมายแห่งกิเลส** มีราคะ โทสะ โมหะ เป็นต้น

๓. อัปป์ณิหิตนิพพาน

คือพระนิพพานของบุคคลที่เจริญวิปัสสนาโดยเห็นสังขารทั้งหลายโดยความเป็นทุกข์แล้ว มรรคจิตเกิดขึ้นมีพระนิพพานเป็นอารมณ์ การเข้าถึงพระนิพพานอย่างนี้ชื่อว่า อัปป์ณิหิตนิพพาน

อัปป์ณิหิตนิพพาน คือ การไม่มีที่ตั้งแห่งกิเลส มี ราคะ โทสะ โมหะ เป็นต้น

พระนิพพานเป็นปรมาตถสัจจะ คือ เป็นธรรมชาติที่มีความจริง ส่วนบัญญัติธรรมนั้นเป็นเพียงสมมุติสัจจะเท่านั้น สมมุติว่าเป็นนาย ก. นางสาว ข. สมมุติว่า นก หนู หมู แมว ซึ่งโดยปรมาตถแล้ว สัตว์บุคคลไม่มี มีเพียงนามธรรม คือ จิตและเจตสิก มีแต่เพียงรูปธรรม คือ รูป ๒๘ เท่านั้น ซึ่งทั้งนามและรูปไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแตกดับ ปรวนแปรไป แต่นิพพานเป็นธรรมที่เที่ยงมั่นคง ไม่แตกดับ นิพพานเป็นที่สิ้นสุดแห่งการเวียนตายเวียนเกิด

ปุถุชนจะรู้จักนิพพานได้อย่างไร ? กัลยาณปุถุชนจะรู้พระนิพพานได้ก็โดยการอนุমান หรือ การคาดคะเนเอาตามหลักเหตุผลว่า ปัญญาที่มีสังขตธรรมเป็นอารมณ์สามารถมีอยู่ได้ ปัญญาที่มีบัญญัติธรรมเป็นอารมณ์ก็สามารถมีอยู่ได้ แต่ปัญญาเหล่านั้นที่มีอยู่ยังไม่สามารถตัดกิเลสทั้งหลายให้เด็ดขาดราบคาบได้ (โดยสมุจเฉท) ฉะนั้นธรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งตรงกันข้ามกับสังขตธรรมและบัญญัติธรรม อันเป็นอารมณ์แห่งมรรคญาณและผลญาณ ชื่อว่า นิพพานคงมีอยู่ เราเหล่ากัลยาณปุถุชน คงจะรู้จักพระนิพพานได้โดยการอนุমানเอาอย่างนี้ ยังไม่สามารถรู้จักของจริงได้ ต่อเมื่อวิปัสสนาแก่กล้าจนเกิดมรรคและผลแล้วนั้นแหละจึงจะรู้จักพระนิพพานจริง ๆ

***** จบ นิพพานปรมาตถ *****

จบบทเรียนพระอภิธรรมทางไปรษณีย์ ชุดที่ ๕ ตอนที่ ๒

ต่อไปเป็นบทเรียนชุดที่ ๖ ตอนที่ ๑

เรียนพระอภิธรรมทาง internet ได้ที่ [http : // www.buddhism-online.org](http://www.buddhism-online.org)

e-mail : elearn@mcu.ac.th

นักศึกษาพระอภิธรรมทางไปรษณีย์ ที่มีข้อสงสัยในเนื้อหาบทเรียน

ท่านสามารถเขียนจดหมาย โทรศัพท์ หรือมาสอบถามด้วยตนเอง ได้ที่ **อาจารย์ทองสุข ทองกระจ่าง**

มูลนิธิเผยแผ่พระสัทธรรม เลขที่ ๕/๑๐๘ ซอยบรมราชชนนี ๑๓ (ใกล้กับห้างเซ็นทรัลปิ่นเกล้า)

ถนนบรมราชชนนี แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กทม. ๑๐๗๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๘๘๔-๕๐๙๑-๒ ต่อ ๑๑ , ๑๒ , ๑๕ หรือ ๐-๙๑๔๐-๒๔๐๐ FAX : ๐-๒๘๘๔-๕๐๙๐

ขอเชิญสอบถามปัญหาธรรมะและฟังบรรยายธรรมทุกวันพุธ

โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ณ มูลนิธิเผยแผ่พระสัทธรรม

ทุกวันพุธ เวลา ๙.๐๐ – ๑๑.๓๐น. ตอบปัญหาพระอภิธรรม และบรรยายพระอภิธรรม

และเวลา ๑๓.๐๐ – ๑๕.๐๐ น. โดยอาจารย์จากอภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ท่านที่มีความสนใจเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร ทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางไกล

รับสมัครทั้งพระ แม่ชี ขรราวาส

สำหรับขรราวาส : คุณวุฒิ ข้าราชการบำนาญ ที่ยังมีไฟในการทำงาน หรือบุคคลทั่วไป ที่มีความสามารถดังต่อไปนี้

: บันทึกข้อมูลคอมพิวเตอร์ พิสูจน์อักษร

ออกแบบหนังสือ จัดเอกสารส่งไปรษณีย์

ติดต่อที่อาจารย์ทองสุข ทองกระจ่าง
